

3

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

**Υποστήριξη Ομοτίμων
και έλλειψη στέγης**

3.1 Εισαγωγή

Η έλλειψη στέγης είναι ένα περίπλοκο φαινόμενο που επηρεάζει τις ζωές τουλάχιστον 700.000 ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹. Η ακραία αυτή μορφή φτώχειας συνδέεται με υψηλού βαθμού κοινωνικό στιγματισμό, και συμπληρωματικά με άλλες μειονεξίες όπως προβλήματα ψυχικής υγείας ή εξαρτήσεων. Είναι θέμα προσωπικής ευθύνης; Είναι θέμα κυβερνητικής ευθύνης; Πολλοί πιστεύουν ότι είναι προσωπικό ζήτημα και αποδίδουν την ευθύνη στο ίδιο το άτομο. Ωστόσο, από τη στιγμή που όλα τα βασικά κείμενα της ΕΕ ή του ΟΗΕ² και επιπλέον η πλειονότητα των Συνταγμάτων των Κρατών Μελών προστατεύουν τη Στέγαση και από τη στιγμή που οι άνθρωποι στερούνται κάποια από τα θεμελιώδη δικαιώματά τους ενώ η υγεία και η ζωή τους βρίσκεται σε κίνδυνο, κανείς δεν μπορεί να το θεωρήσει προσωπικό πρόβλημα.

Σε αυτή την ενότητα θα διερευνήσουμε τις αιτίες της έλλειψης στέγης και την κατάσταση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα διερευνήσουμε επίσης μια γενική αντίληψη του ρόλου ενός υποστηρικτή ομοτίμων στο ταξίδι της ανάκαμψης από την έλλειψη στέγης.

3.2 Στόχοι Ενότητας

- Κατανοούμε την έλλειψη στέγης και συζητάμε για τα αίτια που την προκαλούν
- Αναγνωρίζουμε την κατάσταση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Συζητάμε τον ρόλο των υποστηρικτών ομοτίμων στον τομέα της έλλειψης στέγης

3.3 Πλάνο μαθήματος

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

2,5 ώρες

ΥΛΙΚΑ

- Εγχειρίδιο Επαγγελματιών
- Εγχειρίδιο Εκπαιδευόμενων Ομοτίμων Υποστηρικτών (περιλαμβάνει όλα τα φύλλα εργασίας και τις αυτοαξιολογήσεις)
- Φύλλα Εργασίας και σενάρια
- Γραφική ύλη
- Πίνακας σημειώσεων/ πίνακας
- Παρουσιάσεις PowerPoint (προαιρετικό)
- Η/Υ - προτζέκτορας (προαιρετικό)

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εγχειρίδιο Επαγγελματιών Ενότητα 4, Υποστήριξη Ομοτίμων & Έλλειψη Στέγης

Εγχειρίδιο Εκπαιδευομένων Ομοτίμων Υποστηρικτών Ενότητα 3, Υποστήριξη ομοτίμων και έλλειψη στέγης

ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΣ ΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Καλωσόρισμα των συμμετεχόντων. Προσπάθεια να μετατοπιστεί το επίκεντρο από τη στενή προσωπική ιστορία σε μια διαφορετική οπτική: Δεν είμαι μόνο εγώ, δεν οφείλεται μόνο σε μένα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1	Έλλειψη στέγης: Brainstorming/ ομαδική συζήτηση
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	40 λεπτά
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ	Φωτογραφίες - Άρθρο https://www.eurodiaconia.org/2019/09/homelessness-has-grown-in-the-europe-according-to-espns-latest-report/ https://www.amazon.com/Banksy-Change-Poster-Measures-approx/dp/B004SHZSSK https://www.sfexaminer.com/news/affordable-housing-shortage-blamed-for-first-homeless-increase-in-u-s-since-2010/

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Στόχος της δραστηριότητας είναι να παρασχεθεί βασική κατανόηση του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις, ποιοι είναι οι υποστηρικτικοί μηχανισμοί αυτών, καθώς και ποιες είναι οι συνέπειές τους στις ζωές των άστεγων ανθρώπων. Θέλουμε επίσης να υπογραμμίσουμε παράγοντες όχι τόσο εύκολα διακριτούς, τους οποίους οι άστεγοι πρέπει να ξεπεράσουν προκειμένου να αναρρώσουν και να ξεκινήσουν πάλι τη ζωή τους.

Δίνονται στους συμμετέχοντες φωτογραφίες που σχετίζονται με τους αστέγους. Ο εκπαιδευτής χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του καταιγισμού ιδεών (brainstorming), τους ζητάει να εκφράσουν ό,τι τους πρωτοέρχεται στο μυαλό. Αφού συζητήσουν όλοι μαζί γι' αυτές τις λέξεις, οι εκπαιδευόμενοι, χωρισμένοι σε ομάδες, θα πρέπει να απαντήσουν στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποιες είναι οι επικρατούσες στάσεις του γενικού πληθυσμού απέναντι στην έλλειψη στέγης σήμερα;
- Πώς δημιουργήθηκαν αυτές οι στάσεις; Αποτελούν συνέπεια κάποιων συγκεκριμένων διαδικασιών ή μηχανισμών; Εάν ναι, μπορείτε να ονομάσετε μερικούς;
- Τί μπορεί να σημαίνουν παρόμοιες αντιλήψεις για τη ζωή ενός άστεγου ατόμου; Για τη δική σας ζωή; Πώς αισθάνεστε;
- Με ποιο τρόπο αυτές οι στάσεις και οι αντιλήψεις σχετίζονται με τη δική σας καθημερινότητα; Παρακαλώ παραθέστε παραδείγματα σύμφωνα με την προσωπική σας εμπειρία. Αποδέχστε αυτή τη συσχέτιση;

Με βάση τα αποτελέσματα, ο εκπαιδευτής αρχίζει να συζητάει για τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις, τον τρόπο με τον οποίο ισχυροποιούνται, τις συνέπειές τους και τους αποκλεισμούς που δημιουργούν και στηρίζουν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο τέτοια στερεότυπα μπορεί να θεωρηθεί ότι παρωδούν τους ανθρώπους στους οποίους αναφέρονται.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2	Έλλειψη στέγης και Δικαιώματα
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	30 λεπτά
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ	1. Universal Declaration of Human Rights (επικέντρωση στο άρθρο 25) 2. European Social Charter (επικέντρωση στο άρθρο 31) 3. UN Homelessness and Human Rights 4. Lisbon Declaration on the European Platform on Combatting Homelessness
ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	Οι συμμετέχοντες μέσα από brainstorming, ζητείται να εκφράσουν τις σκέψεις τους σχετικά με το τι σημαίνει για τους ίδιους η έκφραση «δικαιώματα για τους άστεγους». Ο εκπαιδευτής κρατάει σημειώσεις με τις σκέψεις τους και αρχίζει μία σύντομη συζήτηση σχετικά με τα κείμενα του ΟΗΕ και της ΕΕ, καθώς και για τα συνταγματικά και νομοθετικά κείμενα των διαφόρων χωρών. Ο εκπαιδευτής τους ρωτάει αν το ταξίδι τους στην έλλειψη στέγης τους έκανε ποτέ να νιώσουν ότι υφίστανται διακρίσεις και με ποιο τρόπο. Διαφορετικές απαντήσεις γραμμένες ή κολλημένες πάνω στον πίνακα ανακοινώσεων λειτουργούν ως βάση για μια σχετική συζήτηση. Ένας πραγματικός «χάρτης διακρίσεων» θα δημιουργηθεί με τη συμβολή των συμμετεχόντων, με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες, ιστορίες και αντιλήψεις.
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ/ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ	Δικαιώματα του Ανθρώπου έναντι της πραγματικότητας στο δρόμο: Μια αδύνατη προοπτική, μια δύσκολη σχέση ή ένα παραμύθι ενάντια σε έναν εφιάλτη;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3	Ο ρόλος μου ως υποστηρικτής ομοτίμων
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	30 λεπτά
ΥΛΙΚΑ	Φωτογραφίες διάσημων ηθοποιών από διαφορετικές ταινίες
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ	http://www.007museum.com/omega_no_time_to_die_007edition.jpg https://www.originalfilmart.com/products/erin-brockovich-2000 https://www.clickatlife.gr/cinema/movie/3878 (φωτογραφία Jack Lemmon)
ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	Διαφορετικοί ρόλοι: διασώστης, μαχητής, κάποιος που ξεπερνάει τα όρια: οριοθετώντας τις προσδοκίες. Ρωτήστε τους συμμετέχοντες πως αντιλαμβάνονται το ρόλο τους και τι προσδοκούν από αυτόν. Συζητείστε με πόσους πολλούς τρόπους δεν χρειάζεται να αγγίζει την τελειότητα! Περιγράψτε τη λέξη ισορροπία ανάμεσα σε δύο άκρα. Στο σημείο αυτό, μπορείτε να συζητήσετε με την Ομάδα τους διάφορους πιθανούς ρόλους ενός υποστηρικτή ομοτίμων, έτσι όπως αναπτύσσονται στην Ενότητα 4 του Υλικού για τους Εκπαιδευτές 1. Πρότυπο/καθοδηγητής σε διαφορετικά στάδια της διαδικασίας ανάρρωσης 2. Ξεπέρασμα των ορίων 3. Εξατομικευμένη θεραπεία 4. Κοινωνική Υποστήριξη 5. Συνηγορία
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ/ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ	Διαλέξτε διάσημους χαρακτήρες από την περιοχή σας που συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά του αγωνιστή για τη δικαιοσύνη, του μαχητή, εκείνου που ξεπερνά τα όρια για να πετύχει κάτι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4	Ανάλυση σεναρίου
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	30-40 λεπτά
ΥΛΙΚΑ	Εγχειρίδιο εκπαιδευομένων ομοτίμων υποστηρικτών
ΣΕΝΑΡΙΟ	Η περίπτωση της Χλόης
ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να διαβάσουν την υπόθεση εργασίας. Μπορεί να το κάνει ο καθένας μόνος του, ή κάποιος μπορεί να το διαβάσει δυνατά. Ζητείστε τους να θυμηθούν αυτά που έχουν μάθει και να αναγνωρίσουν πιθανά κενά αναφορικά με τα δικαιώματα της Χλόης. Ποιες είναι οι πιθανές παραβιάσεις των δικαιωμάτων της; Ποια είναι η σημασία του να τις αναγνωρίσετε ως υποστηρικτής ομοτίμων; Με ποιο τρόπο μπορεί ένας υποστηρικτής ομοτίμων να μεγιστοποιήσει την προστασία των δικαιωμάτων σε σχέση με το τι συμβαίνει «στην πραγματική ζωή» σύμφωνα με την εμπειρία του; Τα δικαιώματα των αστέγων γίνονται σεβαστά ή όχι; Με βάση αυτές τις ερωτήσεις, η Ομάδα θα διερευνήσει την πιθανότητα να αναπτύξει μια κοινή αντίληψη του για τα δικαιώματα και τις παραβιάσεις τους. Θα προσπαθήσει επίσης να προτείνει πιθανές λύσεις σε υποθέσεις που ως υποστηρικτές ομοτίμων μπορεί να συναντήσουν στη δουλειά τους, ιδιαίτερα χρησιμοποιώντας τα θεσμικά συστήματα παραπομπής. Επιπλέον οι συμμετέχοντες θα προσπαθήσουν να αναγνωρίσουν και να συζητήσουν εναλλακτικά σενάρια παραπομπών, σύμφωνα με τις ανάγκες των ομοτίμων (πελατών).

ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ	Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 5-10 λεπτών, καλέστε τους εκπαιδευόμενους να αναλογιστούν τι πήραν από αυτήν την συνεδρία. Καλέστε τους να μοιραστούν με τους υπόλοιπους τι τους άρεσε περισσότερο και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί. Αφήστε τους να επιλέξουν αν θέλουν να το κάνουν ανώνυμα.
-------------------------------	---

3.4 Βιβλιογραφία/ Δικτυογραφία

- Alayne M. Adams, Rushdia Ahmed, Shakil Ahmed, Sifat Shahana Yusuf, Rubana Islam, Ruman M. Zakaria Salam & Rocco Panciera, [Modelling improved efficiency in healthcare referral systems for the urban poor using a geo-referenced health facility data: the case of Sylhet City Corporation, Bangladesh](#), BMC Public Health volume 20, 2020
- [The Plan to end Homelessness, Chapter 4 Public attitudes and homelessness](#), 2018
- Leading Families Home. [The Face of Homelessness \(It Isn't What You Think\)](#), 2020.

3

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Σενάριο

Accommodating a travelling **life**

ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΛΟΗ

Παρακάτω θα διαβάσετε την ιστορία της Χλόης. Η ομάδα παρέμβασης την συνάντησε πρόσφατα και πρόκειται να εργαστεί μαζί της ώστε να την κινητοποιήσει με στόχο την ανάκαμψή της. Παρακαλούμε, αφού λάβετε υπόψη και κατανοήσετε τις διαθέσιμες πληροφορίες, να προσπαθήσετε να αναλογιστείτε τις διάφορες πτυχές της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η Χλόη και να εξετάσετε πιθανές λύσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Η Χλόη γεννήθηκε το 1967. Δεν γνώρισε ποτέ τους βιολογικούς της γονείς αφού, από τότε που γεννήθηκε, δόθηκε σε ίδρυμα φροντίδας παιδιών όπου παρέμεινε μέχρι τα 13 της χρόνια. Δεν φοίτησε ποτέ στο σχολείο, παρά μόνο παρακολούθησε μαθήματα χειροτεχνίας στο ίδρυμα. Ως αποτέλεσμα, είναι αγράμματη. Υιοθετήθηκε όταν ήταν 13 χρονών από ένα ζευγάρι που το περιγράφει ως δύο ανθρώπους πολύ διαφορετικούς μεταξύ τους. Ένας πολύ ευγενικός και γλυκός πατριός και μια μάλλον κακοποιητική μητριά.

Ο πατριός της πέθανε μερικά χρόνια μετά την υιοθεσία, έτσι έζησε με την μητριά της μέχρι τα 25 της. Στο διάστημα αυτό, ήταν αναγκασμένη να υφίσταται σεξουαλική κακοποίηση από τον σύντροφο της μητριάς της, με την σιωπηλή της αποδοχή. Στα 25 γνώρισε και παντρεύτηκε κάποιον, που όμως αποδείχτηκε βίαιος και κακοποιητικός σύζυγος και που μαζί του απέκτησε τέσσερα παιδιά, όλοι πλέον ενήλικες. Η πεθερά της, που υποστήριζε οικονομικά την οικογένεια, είχε τον κύριο λόγο στην ανατροφή των παιδιών. Οι σχέσεις μεταξύ τους δεν ήταν καλές.

Η Χλόη δούλευε περιστασιακά ως καθαρίστρια. Δεν μπορούσε να φύγει επειδή φοβόταν ότι θα έχανε τα παιδιά της και δεν το είχε σκεφτεί ποτέ, μέχρι που πέθανε ο άντρας της. Τότε έφυγε από το σπίτι της, αφήνοντας τα παιδιά στην πεθερά της. Το πιο μικρό, ήδη 13 ετών, είχε ξεκινήσει το Γυμνάσιο και η Χλόη πίστευε πως θα ήταν καλύτερα με την πεθερά της.

Για να επιβιώσει τα επόμενα οκτώ χρόνια εργάστηκε ως εργάτρια του σεξ. Γνώρισε έναν νέο σύντροφο, ο οποίος όμως ήταν καταπιεστικός ενώ επίσης την κακοποιούσε. Τελικά η Χλόη τον άφησε, επιλέγοντας να ζήσει στο δρόμο παρά να επιστρέψει στην προηγούμενη δουλειά της ως εργάτρια του σεξ. Ζώντας στο δρόμο, συνδέθηκε με μια γειτόνισσα που τάζε αδέσποτες γάτες κοντά στο σπίτι της, η οποία την βοήθησε να μπει σε μια δομή για άστεγους και με την οποία διατηρεί επαφή. Η Χλόη είναι κοινωνική και με θετική σκέψη, παρά τη μακρά ιστορία της κακοποίησης που έχει υποστεί. Υπάρχουν στιγμές αρνητικές, αλλά ξέρει να τις ξεπερνά. Σήμερα, νιώθει την προστασία που της παρέχει μια δομή για άστεγους και ο δρόμος της για να πατήσει ξανά στα πόδια της μπορεί να έχει αρχίσει.

Η κύρια ανάγκη της σύμφωνα με την ίδια είναι να βρει ένα σπίτι και να βγάλει τα προς το ζειν, με τρόπο που δεν θα έκανε τα παιδιά της να ντρέπονται γι' αυτήν. Όντας αναλφάβητη, χρειάζεται υποστήριξη για τα βγάλει πέρα με όλες τις γραφειοκρατικές διαδικασίες ώστε να έχει πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (να βγάλει νέα ταυτότητα, να πάρει τα επιδόματα που δικαιούται αφού καλύψει παλιά χρέη κ.λπ.), ενώ και οι επαγγελματικές επιλογές της δεν είναι πολλές. Εύχεται να μην χρειαστεί να ξαναδουλέψει ποτέ στο σεξ, το να βρει όμως μια δουλειά με ένα εισόδημα αρκετό για να κερδίζει τη ζωή της, δεν φαίνεται να είναι εύκολο.

Έχοντας ζήσει μόνη για τόσο καιρό έμαθε πώς να επιβιώνει και δείχνει πρόθυμη να κάνει ό,τι χρειαστεί. Έχει πολύ δρόμο ακόμα μπροστά της, φαίνεται όμως να είναι συνεπής σε αυτό που θεωρεί σημαντικό. Όλο το υποστηρικτικό περιβάλλον της συνδέεται με το παρελθόν και την περίοδο που εκδιόταν. Η επαφή με τα παιδιά της είναι εύθραυστη αφού η σχέση που δημιουργήθηκε όλα αυτά τα

χρόνια μεταξύ τους ήταν απόμακρη, κυρίως επειδή ένιωθαν ντροπή για εκείνη. Η μητριά της πέθανε σε ένα γηροκομείο, ενώ δεν γνώρισε ποτέ τους βιολογικούς της γονείς.

ΑΣ ΣΚΕΦΤΟΥΜΕ

- 1.** Τι είδους βοήθεια χρειάζεται η Χλόη από κάποιον επαγγελματία;
- 2.** Τι είδους υπηρεσίες χρειάζεται κατά τη γνώμη σας να προσφερθούν ώστε να βοηθήσουν την Χλόη να διαχειριστεί τα προβλήματά της και να ξεκινήσει την διαδικασία της ανάκαμψης;
- 3.** Ποιος θα μπορούσε να είναι το πρόσωπο-κλειδί στην παρέμβαση;
- 4.** Ποιος θα μπορούσε να είναι ο ρόλος σας ως ομότιμος υποστηρικτής; Πώς θα μπορούσε να βοηθήσει η υποστήριξη ομότιμων;

Accommodating a travelling **life**

3

τέλος ενότητας

Με συγχρηματοδότηση από το
πρόγραμμα «Erasmus+»
της Ευρωπαϊκής Ένωσης